Lähikontaktin ja edellytettävän 2 metrin turvavälin määritelmä lain 58 d §:ssä voi käytännössä estää esittävän taiteen ammattitoiminnan yleisöille syksyllä 2021

Esittävän taiteen ammattiorganisaatiot toteuttivat hyvin toimineilla turvallisuusohjeilla ja 1–2 metrin turvavälivaatimuksella esitystoimintaa syksyllä 2020 ilman että toiminnasta todettiin juuri ollenkaan altistumis- tai tartuntaketjuja. Alkuvuodesta 2021 voimaan tullut vaatimus vähintään 2 metrin turvavälistä on ollut ymmärrettävä vaikeassa epidemiatilanteessa.

Yleisötilaisuudet ovat olleet käytännössä kiellettyjä marras-joulukuusta 2020 lähtien. Esittävän taiteen ammattiorganisaatiot ovat arvioineet, että mikäli yleisötilaisuuksia saisi järjestää, mutta voimassa olisi vaatimus kahden metrin turvavälistä yleisössä olevien seurueiden välillä, jäisi yleisön kokonaiskapasiteetti vain noin 15 prosenttiin katsomoiden täydestä kapasiteetista.

Mikäli taudin aiheuttama uhka kansalaisille heikentyy rokotusten myötä, on vaikea nähdä yhteiskunnalle kannattavana tilannetta, jossa kokonaisen valtavan kulttuurisektorin toiminta estyisi ylimitoitetuilla rajoituksilla jälleen kuukausiksi, ja yhteenlasketut menetykset taidelaitoksille ja alalla työskenteleville freelancereille kasvavat pelkästään teatteri- ja orkesterisektorilla syksyn aikana yli 100 miljoonaan euroon.

Kiitämme sitä, että luonnos tartuntatautilain muuttamisesta mahdollistaa yleisötilaisuuksien järjestämisen ulkotiloissa ilman vaatimusta kahden metrin turvavälistä. Kun epidemiatilanne on selvästi parantunut ja rokotekattavuus kasvaa viikko viikolta, on kohtuullista, että myös sisätilojen turvavälien osalta palataan vähintään vuonna 2020 voimassa olleeseen vaatimukseen 1–2 metrin turvavälistä ennakoiden sitä, että turvavälivaatimuksesta voidaan pian luopua kokonaan myös sisätilojen osalta.

Tämän vuoksi esitämme muutosta lakiin 58 d § osalta, että lähikontaktin määritelmässä tulisi olla kahden metrin etäisyyden sijasta jälleen vähintään metri ja turvavälisuosituksena 1–2 metriä, ellei erityisiä jo nähtävissä olevia konkreettisia riskitekijöitä tilanteen olennaisesta heikkenemisestä välittömästi kansalaisten rokottamisen jälkeen ole nähtävissä:

”Lähikontaktilla tarkoitetaan ihmisten:
1) oleskelua kasvotusten tai samassa sisätilassa alle metrin etäisyydellä toisistaan yli 15 minuutin ajan; tai
2) fyysistä kontaktia toisiinsa.”

Esittävän taiteen ammattitoimintaa on kohdeltava yhdenvertaisesti muun elinkeinotoiminnan kanssa. Kun muiden elinkeinoalojen toimintaa rajoitetaan kapasiteettiperusteisesti antamalla mahdollisuus ottaa asiakkaiksi 50 tai 75 prosenttia sisätilan täydestä kapasiteetista, on kohtuutonta, että erittäin vastuullisesti ja hyvin perusteellisissa turvallisuuskäytännöillä toimintaansa onnistuneesti toteuttaneet esittävän taiteen ammattiorganisaatiot joutuisivat rajoittamaan kahden metrin turvavälivaatimuksen vuoksi yleisökapasiteettinsa vain 15 prosenttiin. Tämä pitäisi käytännössä teatterit, konserttitalot ja muut esityspaikat suljettuina vielä syksyllä 2021 ja valtion tähänastista tukipolitiikkaa vielä olennaisesti suurempi lisätuki olisi jatkossa välttämätöntä organisaatioiden ylläpitämiseksi.

Lakimuutosten voimassaolo ja konkreettinen vaikutus esittävän taiteen tilaisuuksien järjestämiseen ei voi kategorisesti jatkua 31.12.2021 asti, vaan kokonaistilannetta on tarkasteltava aiemmin

Lisäksi haluamme huomauttaa, että lain voimassaoloa tai ainakaan sen vaikutuksia turvaväliedellytyksiin ei tule jatkaa 31.12.2021 asti, mikäli siihen ei rokotuspeiton toteuduttua ole

tarvetta, vaan voimassaolon tulisi päättyä viimeistään 31.8.2021, jos tauti ei rokotusten myötä enää kesän jälkeen käytettävissä olevan tiedon perusteella aiheuta väestölle vakavaa terveysuhkaa.

Mikäli tartuntalain poikkeusaikasääntelyä jatketaan syksyyn 2021, se ei saa aina automaattisesti johtaa yleisötilaisuuksia rajoittaviin toimiin. Rajoitustoimenpiteiden tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus on aina arvioitava suhteessa taudin ilmaantuvuuden aiheuttamaan todelliseen haittaan väestössä.

Tämä tarkoittaa, että mikäli covid-tautia sen syksyllä 2021 dominoivasta virusvarianttiversiosta riippumatta esiintyy väestössä yli esimerkiksi 25 tai 50/100000 ilmaantuvuusrajojen, mutta tauti ei aiheuta valtaosassa väestöä enää vakavia oireita rokotusten ansiosta, tartuntatautilain mahdollistamia yleisötilaisuuksien rajoituksia kuten turvavälejä ei tule ottaa käyttöön, mikäli se ei ole aidosti kansanterveydellisistä syistä välttämätöntä.

Tilanne on ymmärrettävästi toinen, mikäli kesän 2021 aikana toteutuneesta rokotuspeitosta riippumatta covid-taudin syksyllä 2021 dominoiva viruskanta aiheuttaa jälleen konkreettisesti, todellista uhkaa vakavasta kuormituksesta terveydenhuollolle ja yksilöiden terveydelle vuoden 2020 tapaan.

Tämänhetkinen näyttö rokotteiden tehokkuudesta antaa olettaa, että tällaiseen tilanteeseen ei syksyllä kuitenkaan jouduttaisi. Siksi rajoitustoimenpiteiden käyttöönoton arvio on tehtävä vasta syksyllä saatavilla olevan tiedon mukaan, ei vielä toukokuussa 2021.

Koko esittävän taiteen ammattikentän puolesta ja alan järjestöjen yhteisesti valmistelemana viestinä,

Tommi Saarikivi, toiminnanjohtaja
Suomen Teatterit ry